

Heide [VERTELT]

www.heidevertelt.be

304

9 november 2025

Wie zijn de Cultuursmakers Kalmthout?

Cultuursmakers Kalmthout is een vereniging welke hun leden uitnodigt om deel te nemen aan culturele wandelingen, bezoeken, daguitstappen, voordrachten podiumoptredens, en nog zoveel meer. Het bestuur wordt gevormd door Alain 't Kindt (voorzitter) Friedel Jacobs en Danielle Schijn (secretarissen) Clara Ferrari (penningmeester), Myriam Luyckx en Sabine Verbrugge als leden. Buiten het bestuur kan de vereniging rekenen op verschillende vaste vrijwilligers: Leo Orban, Bernard 't Kindt, Eddy Vanhamel, Hugo Peeters, Hilde van Tilborgh, Anita Huysmans, Johan Vanderheyden, Marc Lauwers, Linda Leys en Luc De Groof. Fier kondigde de vereniging hun nieuwe website aan:

<https://kalmthout.cultuursmakers.be>.

Op deze website promoten zij hun activiteiten en komt de werking van de vereniging aan bod. Hun volgende activiteit gaat door op donderdag 20 november in het LDC Kruisbos om 20u. Inkom 10 euro, leden 7 euro.

Lezing over Claude Monet

Deze lezing zal verzorgd worden door Luc Cromheecke, in 1961 in Antwerpen geboren. Hij studeerde aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen. Hij geeft het leven van Monet weer via een PowerPoint. Er bestaan heel wat boeken over Claude Monet, ook kinderboeken ... en zelfs strips! Opmerkelijk genoeg eindigen die meestal met de protagonist die eindelijk van zijn geldzorgen verlost is en op zijn 42ste naar het dorpje Giverny verhuist. Over de laatste veertig gelukkige jaren van zijn leven komt de lezer zelden iets te weten. Slechts een vervelende oogoperatie op zijn tachtigste komt nog weleens aan bod. Alsof enkel de miserie van kunstenaars interessant zou zijn! De magnifieke Monet daarentegen begint in Giverny en is Luc Cromheecke's hommage aan deze schilder. Hier is Monet een tekstloze stripfiguur die vooral doet wat hij leuk vindt: schilderen, dus.

Cultuur
smakers
Kalmthout

in samenwerking met

G.THEUNIS & ZN NV
BOUW • COÖRDINATIE • REALISATIE

LOCATIE: LDC KRUISBOS, GROTE ZAAL, KAPELLENSTEENWEG 81 - 2920 KALMTHOUT.
DEUREN OPEN: 19U00
AANVANG: 20U00
INKOM: € 7 LEDEN CULTUURSMARKERS, € 10 NIET-LEDEN.
MEER INFO: WWW.CULTUURSMARKERS.BE/KALMTHOUT.
KALMTHOUT@CULTUURSMARKERS.BE

uw reclame in “Heide vertelt”
in de kijker voor 1500 lezers

betaalbare prijzen, ook voor minder grote projecten, met facturatie

Kalmthoutse maakt ambachtelijke hondenkoekjes!

Jessy Sevenans uit Kalmthout is gestart met een proefproject onder de naam *"Moekies Cookies"*, het zijn gezonde koekjes met een hart voor de honden. Jessy maakt deze koekjes als hobby, volledig natuurlijk en gezond. Haar proefproject houdt ook in dat zij lokale hondenliefhebbers wil laten kennis maken met haar koekjes. Het idee is ontstaan uit pure liefde voor haar hond *"Storm"*, ze wilde haar hond het allerbeste, iets lekkers maar ook gezond, geven. De hondenkoekjes worden gebakken met natuurlijke producten. Pompoen, blauwe bessen, appel, kaneel, havermout, bloem, ei en pindakaas zijn afwisselend de ingrediënten. Elk koekje maakt zij met de hand, ze worden dan langzaam gebakken, zo zijn ze niet alleen knapperig maar behouden zo ook hun voedingsstoffen. Voor honden is pompoen goed voor de spijsvertering, de blauwe bessen zitten boordevol antioxidanten, appel en kaneel daarentegen zorgen voor de aangename geur en smaak, iets waar iedere hond blij van wordt. Het moet gezegd dat bij *"Moekies Cookies"* alles draait om liefde, eenvoud en gezondheid, de viervoeters verdienen dat! Wie zijn of haar viervoeters ook eens wil verwennen met deze koekjes kan contact opnemen met Jessy via het nummer 0470/62.44.05.

Den "doodendraad" doorheen de Kalmthoutse Heide

Met deze bijdrage willen wij onze lezers meenemen naar het spoor dat de "doodendraad" vormde doorheen de Kalmthoutse heide. Het is inderdaad een spoor, want hier en daar spreken verhalen elkaar tegen, het is immers meer dan 100 jaar geleden. Historische bronnen helpen ons om min of meer het tracé te bepalen van deze verschrikkelijk "draad". De draadversperring kwam er in 1915 tijdens de eerste wereldoorlog en moest beletten dat er contact was met Nederland, een land dat in WOI niet betrokken was. De "doodendraad" was een elektrische draadversperring opgehangen aan palen, om de 3 à 4 meter geplaatst, ongeveer twee meter hoog. Op

deze palen werden er witte isolatoren aangebracht. Aan deze isolatoren werden van paal tot paal horizontaal lopende dikke koper- of ijzerdraden vastgehecht, die meestal aangevuld werden met bijkomende verticaal of van boven naar beneden schuin lopende draden. De draden ontvangen elektriciteit via een draad die als stroomgeleider gehecht is aan hogere palen die om de 50 meter zijn ingezet. Langs deze stroomgeleider probeert men telkens een spanning van 2000 volt op de draden te krijgen. De Duitsers brengen langs de draadversperring schakelhuisjes aan met apparatuur om de stroom op de gewenste wijze over te brengen. Deze schakelhuisen zijn houten barakken die in bijkomende orde ook als schuilplaatsen zijn voorzien voor de Duitse opzichters. De aldus aangebrachte draden worden langs beide zijden nog afgeschermd door lagere niet geladen bijkomende draadafspanningen. Er ontstaan aldus brede gangen waarbinnen de burgers zich niet mogen begeven en langs waar de Duitse soldaten zich kunnen verplaatsen en de bewaking voorzien. De "draad" volgde niet echt de landsgrens tussen België en Nederland, zo werden als het ware Nieuwmoer, den Hoek en zuster gemeente Essen volledig van de buitenwereld afgesloten. Dit lokt in Nieuwmoer en in Essen het gezegde uit *"leven in een kiekeskot"* Om in 't geniep over de elektrische draadversperring te kunnen komen kon men beroep doen op

"passeurs", dit waren mensen die burgers op vakkundige wijze overzette door gebruik te maken van bodemloze tonnen of andere doorkruipmaterialen, zoals een opvouwbaar houten raam. Dit gebeurde al of niet met medewerking van Duitse soldaten, zij durfden wel eens een oogje dichtknippen in ruil voor een welgekomen "presentje".

Waar liep den draad?

In Kalmthout komt de "doodendraad" toe vanuit Putte ter hoogte van de Driehoeven (Grensstraat) aan grenspaal 254, deze staat op de puntige inham van de landsgrens (ter hoogte van 't Spieke/Postbaan). Vandaar gaat de draad en groot deel evenwijdig lopen met de Putsesteenweg, zo komt de draad de Kalmthoutse heide binnen via de landrug, de scheiding tussen het Schelde- en Maasbekken. Op die plaats ongeveer een hoogte van twintig meter boven de zeespiegel. In WO I is dit nog een waar duinencomplex, met de Molen- en de Hoge berg aan Nederlandse zijde en de Geusenback (Klein Zwitserland) aan Belgische zijde. Het was daar ook dat in 1917 de broertjes 't Seyen, respectievelijk 11 en 13 jaar, het leven hebben gelaten na elektrocutie. Verder door langs de Putsesteenweg, een 50 meter dieper in het gebied, loopt de "doodendraad" door het landschap ten zuiden van de Putse Moer, één van de grootste moervennen in de Kalmthoutse heide. Waar nu de hoofddreef is naar het landhuis van Vanthillo, tegenover het Keienhof, komt de elektrische draad toe in wat men vandaag het gemeentebos noemt. Het landschap was toen niet wat het nu is, de gemeentebossen zijn pas in 1953 aangeplant. Langsheen de Putsesteenweg was er wel het "Boerenven", daar liep de draad achter door om vervolgens "De Duitse weg", de grote invalsweg naar het hartje van de Kalmthoutse heide, te kruisen. De naam "Duitse weg" werd toen nog niet gebruikt, de weg kreeg deze naam pas na WO II. Oorspronkelijk was het een zandweg, tijdens WO II werd deze verhard met aangevoerd steengruis uit dorpen rond Antwerpen na de hevige luchtbombardementen, onder andere uit Mortsel. Langsheen de Duitse weg liep op het einde van de 19de eeuw ook het aftakkingsspoor voor het afvoeren van het duinenzand vanaf de Vossenbergen naar het station van Heide. Het "Boerenven" waarvan sprake, was een zandven waar de bewoners van Kalmthout, meestal via de Kijkuitstraat (die als zandweg doorloopt tot de Putsesteenweg en ongeveer tegenover het Zandven uitkomt) tot in het begin van de twintigste eeuw langs de oever zand kwamen steken, om het dan in het ven wit te wassen en het te gebruiken voor het reinigen van hun hoevevloeren. Ongeveer op

die plaats was er ook het eerste schakelhuisje op Kalmthouts grondgebied en een doorgang voor militairen. Na het kruisen van de Duitse weg loopt de draad verder schuin naar de Putsesteenweg toe om ter hoogte van de Kinderwelzjinsstraat verder door te lopen over de "Buizenweg". Onder "Buizenweg" verstaan we het nu met zanderige grint verharde fietspad dat loopt naar de Korte Heuvelstraat. In de ondergrond langsheen dit fietspad lopen zusterlijk naast elkaar de oliepijpleiding van de RAPL (Rotterdam-Antwerpen pijpleiding) en de gaspijpleiding van Fluxys. Lopende over de "Vlooienberg" kwam de draad zo toe aan de Oasis en de Korte Heuvelstraat. Op het einde van de Korte Heuvelstraat was er de tweede doorgang voor militairen op Kalmthouts grondgebied. Ook daar in de omgeving zijn er door de "draad" meerdere slachtoffers gevallen. Op 5 september 1915 overlijdt er een Duitse soldaat, Heinrich Budt, hij zou bij het lezen van een brief van zijn verloofde met zijn helm tegen de draad zijn gelopen. In dezelfde omgeving komt in 1916 nog een tweede Duitse soldaat om het leven, Jean Fichter. Ook de in Kalmthout

verblijvende burger uit Oorderen, Benedictus Van Tilburgh, heeft zo het leven gelaten. Vanaf de Korte Heuvelstraat volgt de "doodendraad", bezijden het scoutslokaal, de "Koeikesweg", die de grens vormt tussen het natuurreservaat de Kalmthoutse heide en het domein van de Markgraaf in het oosten. De "Koeikesweg", die zich opsplijt, draait linksaf naar het noordwesten om uit te komen op de

Verbindingsweg ten zuiden van de daar aanwezige parking, aan de voet van de Keetheuvel. Deze richting volgt ook de draadversperring. Centraal passeert de draad dieper in 't bos naast de champignon kelder om vervolgens aansluiting te vinden met een oversteek, ongeveer ter hoogte van de parkeerplaats. In de omgeving van de Markgraaf werden de Kalmthoutenaren Jan Vincent en Corneel Van Velthoven, in de verboden zone, meedogenloos neergeknald door de Duitse Uhlanen. Het is in deze bosrijke zone dat er heel wat pogingen waren om de draadversperring te trotseren! In de omgeving van de "parking zuid", was er ook een schakelhuis met doorgang voor militairen. De draad kruist daar de Verbindingsweg, in die tijd nog een zandweg die het dorp van Kalmthout met de toenmalige Kalmthoutse Hoek verbond. Aan de overkant van de Verbindingsweg gaat de draadversperring dieper het landschap in rond het Stappersven. Voorbij de afwateringsgracht volgt de draad de zandwegel die van de Ster naar het Sluisje loopt. Vervolgens gaat de draad achter de Venloop verder doorheen de Boterbergen richting de afgegraven Hanskensduin en verlaat zo via de Eikendreef, juist voor de Nolse vaart, de Boterbergen. Vanuit dit domein verlaat de draad de Kalmthoutse heide langs de grens met Wildert om op de Kalmthoutsesteenweg uit te komen. Het oude kasteel van het landdomein de Boterbergen, eigendom van de familie Carlier, wordt zo net niet afgescheiden door de draad, het kasteel wordt wel ingenomen door de Duitse soldaten als verblijfplaats!

(bron Kalmthoutse Broodjes van Jan Caluwaerts)

Martine Danckers kroont zich tot Provinciaal Kampioen Rikken!

Kalmthoutse kaarttrots!

Eenmaal gebeten door de kaartmicrobe, geraak je er niet meer vanaf! Na het succesvolle Belgisch Kampioenschap Rikken in september, trokken een aantal dorpsgenoten met heel veel goesting op 1 november naar Wijnegem voor het Antwerps Kampioenschap Rikken. Vastbesloten om opnieuw hun beste troeven uit te spelen. In een spannende strijd van 4 rondes, elk goed voor een uur kaartplezier, werd gestreden om de hoogste eer. En die ging naar niemand anders dan onze eigen Martine Danckers. Zij kon zich kronen tot Antwerps Kampioen Rikken 2025. Een fantastische prestatie waar wij heel trots op zijn! En zo eindigden de andere deelnemers van 'Kaartclub Dorpshuis Achterbroek':

- Plaats 52: Guy Vanwesenbeeck
- Plaats 51: Frans Van de Putte
- Plaats 50: Marina Hielkema
- Plaats 47: Herman Vanwesenbeeck
- Plaats 46: Jan Roomer
- Plaats 45: Guido Vanwesenbeeck
- Plaats 44: Wim Francken
- Plaats 38: Vital Danckers
- Plaats 36: Bart Spruijt

- Plaats 35: Carine Van Loon
- Plaats 34: Leo Nelen
- Plaats 31: Conny van den Eeckhout
- Plaats 30: Lilian Hielkeman
- Plaats 25: Luc Stuer
- Plaats 23: Vera Boden
- Plaats 22: Ida Simoens
- Plaats 19: Elza Simons
- Plaats 18: Dina Van Lisdonck
- Plaats 13: Christiane Van Eeckelen
- Plaats 12: Sin Verlinden
- Plaats 11: Marc Boden
- Plaats 7: Gert Van Loon
- Plaats 5: Karel Van Hoydonck
- Plaats 3: Ann Francken

De avond ervoor, op 31 oktober, kreeg de wisseltrofee van Belgisch Clubkampioen Rikken trouwens een mooi plekje in het dorps huis van Achterbroek. Deze trofee won 'kaartclub Dorps huis Achterbroek' tijdens het BK Rikken in september en werd officieel overhandigd, in aanwezigheid van de burgemeester en schep en Lander Van Gestel. Aansluitend deden de aanwezigen nog wat ze het liefste doen: een potje kaarten.

Hôtel des Chasseurs.

Midden in de negentiende eeuw veranderde het rustige dorp Calmpthout ingrijpend. Met de opening van de spoorlijn Antwerpen Roosendaal in 1854 kwam plots een stroom van stedelijke bezoekers naar wat tot dan toe vooral landbouwgebied was. De nabijheid van bos en heide en de gezonde lucht maakten van Kalmthout een geliefde bestemming voor jagers, wandelaars, en later ook kunstenaars. In dat nieuwe toeristische landschap speelde één etablissement een opmerkelijke rol: het Hôtel des Chasseurs, gelegen in de Statiestraat. Het Hôtel des Chasseurs werd gebouwd in 1853, schuin tegenover het huidige Wouwershof, nauwelijks een jaar vóór de spoorlijn opening. Die timing was geen toeval: het hotel was bedoeld als uitspanningshuis voor reizigers die met de trein arriveerden. Achter het hoofdgebouw lag een ruime binnenkoer met stallen en een hoeve die voor de eigen bevoorrading zorgde, een luxueus concept voor die tijd, waar men zich kon verzekeren van "dagvers eten van eigen hof". De Franse

Openbare Verkoop
van
Het van ouds gekend "Hotel des Chasseurs" ; Een prachtig Buitengoed met grooten Hof, Stal, Garage ; Schoone Hoeve, Gronden en Weelden te Calmpthout. Dennebosschen en Heide te Putte-Holland.

De notaris L. VAN DEN WOUWER, te Antwerpen, zal aldaar ter notariszaal, Minderbroedersstraat, 22, op MAANDAGEN, 23 APRIL 1923 en 7 MEI volgende, om 2 ure stipt, openbaar te koop aanbieden, met winst van premie voor het hotel en buitenverblijf en met winst van verdienen voor de overige loten :

1. Het van ouds en welgekend «HOTEL DES CHASSEURS», te Calmpthout, Statiestraat, 202, tegen de statie, met schoonen lusthof, beplant met allerbeste fruitboomen in volle opbrengst, remisiën, bergplaatsen, stallen en menigvuldige kamers, groot 61 a. 02 ca., en de aanpalende gronden, het alles eenen blok uitmakende van 6 ha. 75 a. 25 ca., loten 1 tot 57.
2. Een schoon BUITENVERBLIJF, tegen de statie, Statiestraat, 204, groot 27 a. 67 ca., lot 58.
3. Een bestgelegen HOEVE, tegen de statie Statiestraat, 200 met aanpalende gronden zonen

benaming was programmatisch. Het hotel richtte zich op een stedelijk, welgesteld publiek, mensen uit Antwerpen of Brussel die de natuur zochten zonder de burgerlijke comfortzone te verlaten. De naam "Des Chasseurs" sloot bovendien aan bij de heersende jachtcultuur die

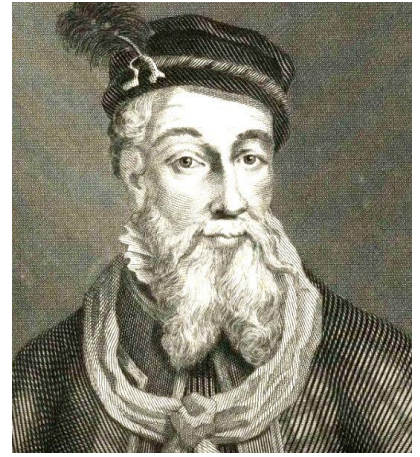

Kalmthout in die periode aantrok: de uitgestrekte heide en bossen vormden het ideale jachtterrein. Het hotel werd tweemaal grondig uitgebreid, in 1869 en 1878. Rond 1877 was het het toneel van een opvallend fenomeen: vanuit het Hôtel des Chasseurs vertrok elke zondag een jachtgezelschap te paard, compleet met pikeurs, honden en rode jassen. De Oudheidkundige Kring Kalmthout beschreef dat beeld als een soort levend schilderij, waarin aristocraten en rijke burgers de Kempen als speelveld ontdekten. De jachtpartijen trokken bekijks. Lokale bewoners kwamen kijken hoe de ruiters in formatie de heide introkken, begeleid door jachthoorns en geblaf. Dat spektakel droeg bij aan de romantische faam van Kalmthout als landelijke enclave voor de stadsmens. Het Hôtel des Chasseurs werd zo méér dan een logies: het was een centrum van de opkomende vrijetijdscultuur. Vanaf de jaren 1880–1890 verschenen er kunstschilders, natuurliefhebbers en schrijvers die in Kalmthout inspiratie vonden. Het Hôtel des Chasseurs begreep al vroeg de waarde van reclame en zelfpromotie. Rond de eeuwwisseling verschenen meerdere ansichtkaarten met opschriften als “Calmpthout. Hôtel des Chasseurs. Le Restaurant.” De kaarten, vaak uitgegeven door Frans Hoelen uit Kapellen, toonden de gevel, de eetzaal of de binnenkoer, en werden door bezoekers als souvenir verstuurd. Sommige kaarten vermeldden expliciet dat ze “uitgegeven door Hôtel des Chasseurs” waren wat aangeeft dat de uitbaters hun eigen promotiemateriaal lieten drukken. Een andere zeldzame bron is het gastronomisch tijdschrift *La Bonne Auberge* (1938), waarin Kalmthout vermeld stond met: “Calmpthout – Hôtel des Chasseurs. T. 9 ; M.: 17,50–25 ; P.: 50 ; W.: à partir de 65.” Dat was reclame pur sang, met vermelding van het telefoonnummer (“9”) en prijsniveaus per maaltijd, pension of weekendverblijf. Het hotel profileerde zich als volwaardig gastronomisch adres, niet langer enkel als jachttuitvalsbasis, maar ook als restaurant en vakantiehôtel. In de loop der jaren in het hotel verschillende keren verkocht. In het voorjaar van 1923 werd het hotel verkocht door notaris Van Den Wouwer (zie aankondiging verkoop). Tijdens de Tweede Wereldoorlog liep het gebouw aanzienlijke schade op. Het toerisme kwijnde weg en de glorie van het interbellum was voorbij. In 1953 werd het Hôtel des Chasseurs afgebroken.

(Bijdrage van Wim Kuyps)

Wie was Maarten van Rossum?

In de zomer van 1542 kreeg Kalmthout te maken met een van de donkerste episoden uit zijn geschiedenis. De beruchte Gelderse veldheer Maarten van Rossum trok toen met zijn leger door de Antwerpse Kempen, op weg naar Antwerpen. Wat hij achterliet, was brand, vernieling en angst, ook in Kalmthout. Een gevreesde krijgsheer Maarten van Rossum (ca. 1478–1555) was de maarschalk van het hertogdom Gelre, dat in de eerste helft van de 16e eeuw in voortdurende oorlog was met keizer Karel V. Van Rossum stond bekend om zijn meedogenloze tactiek. Hij vocht niet met grote veldslagen, maar met snelle, verwoestende invallen in vijandelijk gebied. Zijn bijnaam in volksmond en kronieken luidde veelzeggend: “Zwarte Merten.” Zijn motto “Blaken en branden is het sieraad van den oorlog”: Plunderen, afbranden en angst zaaien waren voor hem legitieme militaire middelen. Van Rossum stond daarmee symbool voor de rauwe oorlogvoering van zijn tijd. In juli 1542 begon Van Rossum een grote veldtocht door Brabant, met steun van de Franse koning Frans I, vijand van Karel V. Vanuit het oosten trok hij met ongeveer 15.000 man door de Kempen. Dorpen als Turnhout, Hoogstraten, Brecht, Wuustwezel, Kalmthout en Essen werden geplunderd en in brand gestoken. Rond 24 juli kwam hij via Brasschaat richting Antwerpen. Daar stond het leger van René van Chalon, Prins van Oranje, tegenover hem. Hoewel Antwerpen standhield, ging het omliggende platteland in vlammen op. Uit kronieken weten we dat de torens van Antwerpen het vuur konden zien tot aan de horizon. Ook Kalmthout lag op zijn route. Het dorp had in de 16e eeuw een bescheiden omvang, met verspreide hoeven rond de huidige dorpskern. In dat jaar werd het volledig verwoest. Zowel lokale erfgoedbronnen als parochiegeschiedenissen vermelden de ramp van 1542 expliciet als het werk van Van Rossum. Slechts enkele bewoners konden tijdig vluchten naar de heide. De herinnering aan deze ramp

leefde nog eeuwen voort in de volksmond, waarin Van Rossum bekend bleef als “de zwarte duivel die Kalmthout platbrandde”. Na de doortocht keerde geleidelijk rust terug, maar de wederopbouw verliep traag. De bevolking was gevlucht, het land verwoest. Enkele hoeven werden in de tweede helft van de 16e eeuw heropgebouwd. Toch kreeg Kalmthout later opnieuw te lijden: in 1583 en 1587 volgden nieuwe plunderingen door respectievelijk Franse calvinisten en Spaanse troepen. Het drieluik van 1542–1583–1587 markeert de 16e eeuw als een periode van vernieling en heropstanding. Vandaag leeft Maarten van Rossum voort als een schrikbeeld uit het verleden. Zijn naam duikt nog op in streekverhalen en legenden uit de Kempen: over vluchtende boeren, brandende hoeven en een “zwarte krijgsman op een paard”. Achter die verhalen schuilt echter een historisch feit: de verwoestingen in de zomer van 1542.

(bijdrage van Wim Kuyps)

De Hoge schouw naast de molen van de Kerkendijk?

De hoge gemetselde schouw naast de molen wijst op de invoering van een hulpkracht (stoom), wat in de regio gangbaar werd vanaf de jaren 1880. Een datering tussen ca. 1888 en ca. 1900 is waarschijnlijk. In Achterbroek is in documentair aangetoond dat er in 1888 al een stoommachine bij de molen stond; bovendien toont deze postkaart nr.30 van Hoelen uit 1904 de molensite waar de toen reeds aanwezige schouw bij hoort. De andere foto waarop ook een schouw te zien is, is mogelijk van voor 1900. In de 19e eeuw, toen de stoommachine het hart vormde van vele fabrieken en werkplaatsen, was de hoge schouw een onmiskenbaar kenmerk van het industriële landschap. Deze bakstenen toren had een belangrijke functie: ze zorgde voor voldoende trek in het vuur van de stoomketel. Door de opstijgende warme rookgassen werd frisse lucht aangezogen, waardoor de kolen beter brandden en de stoomproductie

krachtiger en regelmatig verliep. Daarnaast voerde de schouw de dikke rook en het roet hoog de lucht in, weg van de arbeiders en de omliggende huizen. Dat maakte het werken iets gezonder en verminderde het brandgevaar. De hoge schoorsteen werd zo niet

alleen een technisch hulpmiddel, maar ook een symbool van vooruitgang. Overal waar ze boven het landschap uitrees, wist men: hier klopte het hart van de nieuwe stoomtijd.

(bijdrage van Wim Kuyps)

Studio Vandersteen was er al in 1959

Na ons artikel rond de ere-burgers van Kalmthout kregen deze week een reactie van Tom Willequet, kleinzoon van Willy Vandersteen. Tom schrijft:

Een kleine rechtzetting. Studio Vandersteen is opgericht door mijn grootvader in 1959 na zijn breuk met Hergé en het weekblad Kuifje en niet in 1972.

Kalmthouts voetbal scoort goed!

We mogen stellen dat het Kalmthoutse voetbal het tot hiertoe fantastisch heeft gedaan. Zowel Nieuwmoer als Heibos werden periodekampioen, de andere Kalmthoutse ploegen staan ook mee in de voorste geleden!

Voor Nieuwmoer in eerste provinciale was het vorige week nog spannend, maar na een overwinning met 3-2 tegen Ranst mag Nieuwmoer zich periodekampioen noemen. In de rangschikking hebben zij nu één puntje meer dan Witgoor sport. In tweede provinciale B blijft Kalmthout SK mee aan de top spelen en ei zo ei konden ook zij periodekampioen worden. Het voorbije weekend wonnen ze met 4-2 cijfers tegen Brasschaat. Op deze manier staan ze tweede in de rangschikking met 19 punten, evenveel als leider Aartselaar. Opvallend in deze reeks is dat de eerste vijf ploegen allen 19 punten hebben, het kan er dus nog razend spannend worden. Na een overwinning met 1-0 tegen Oostmalle verstevigde ook Achterbroek VV haar positie in het klassement. Zij staan nu tweede met 22 punten, vier minder dan leider Verbroedering Zwijndrecht. Heibos SV had vorige week een vrije zondag maar zorgden er de week voordien al voor dat zij de periodekampioen werden. In de rangschikking heeft Heibos nu twee punten meer dan eerste achtervolger Exelsior Essen.

Topmatch op zaterdag 15 november!

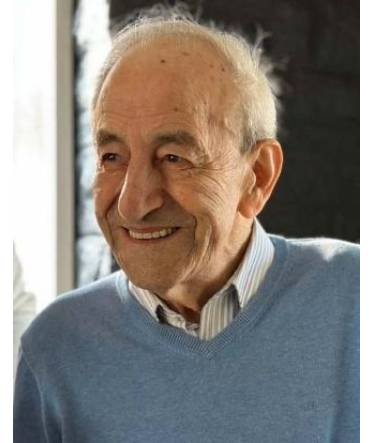
Op zaterdag 15 november om 20u ontmoet leider Heibos thuis Exelsior Essen, dat gaat ongetwijfeld een topwedstrijd worden die avond. Dit weekend gaat Heibos op bezoek bij Mariaburg en neemt Exelsior Essen het thuis op tegen Capellen B. Zaterdag 15 november is het dan alle hens aan dek! Kom je dorpsploeg eens mee aanmoedigen en leidt ze mee naar een zege tijdens deze belangrijke derby!

Overlijdens.

Op 2 november overleed in Beukenhof Germaine Rebeck. Zij werd geboren in Kalmthout op 30 november 1928 en was weduwe van Frans Van Tilborgh. Germaine was ook moeder van vier kinderen, zeven kleinkinderen en acht achterkleinkinderen. Samen met haar man had zij jarenlang een firma in de Bevrijdingslei rond groenvoorziening. Van Germaine wordt afscheid genomen op maandag 10 november om 11u in de Sint Jozefskerk in Heide. Zij rust in vrede.

Op 20 oktober overleed in Coda Wuustwezel Frans Van Hees. Frans werd in Kalmthout geboren op 6 november 1933 en was de echtgenoot van Mariette Goossens. Frans was ook vader van drie kinderen, vier kleinkinderen en negen achterkleinkinderen. Op 29 oktober werd in het Strijboshof afscheid van hem genomen. Hij rust in vrede!

Wie kent 'Het Spieken' nog?

Op de hoek van de Statiestraat in Kalmthout en de Molenstraat stond achter de bomen café 'Het Spieken', gebouwd in 1879 door Cornelis Van Agtmael. Later werd de herberg uitgebaat door zijn schoonzoon Frans Balemans-Joanna Van Agtmael en vanaf 1929 door kapper Jozef Balemans- Maria Van Laerhoven. Nog later, jaren 1930 werd het café overgenomen door Gérard Van Neylen-Huysers. Naast het café was er ook hun kruideniershandel (zie de achterzijde van de postkaart)(*). Op het 'Spieken' stond dus deze herberg, zwaar geteisterd in 1944 en sindsdien aan haar lot overgelaten, werd afgebroken in 1959. Het 'Spieken' nog in zwang als toponiem, maakte later plaats voor de bouw van een appartementsgebouw, eigenaar was Rik Schrooyen die naast het gebouw in de Statiestraat lang een beenhouwerij heeft uitgebaat. Bemerkt ook nog op de voorgrond een publieke telefooncel. Op deze foto ziet men aan de rechterkant van de Statiestraat het grote herenhuis dat werd gebouwd in 1873 voor

— CAFÉ IN 'T SPIEKEN —
Statiestraat, 176, Kalmthout
— Kruideniershandel —
Specialiteit in boter en koffie
Alle speelgoed en fantasieartikelen
Tel.: 48362 - Handelsregister: 46776

Photo Hueten. Cappellen.

rekening van notaris Petrus Kenis en was aanvankelijk één woning. Nadien kwam het via erfenis in handen van de dochter Maria Kenis – Gustaaf Standaert en nog later aan diens zoon Florent Standaert.

In de jaren twintig werd het huis omgebouwd tot een tweewoonst en verhuurd aan verscheidene bewoners, waaronder ook een kapitein van het Nederlands-Indonesisch leger: Nicolaas Le Maire.

Op het einde van de jaren zeventig moest het huis plaats ruimen voor de aanleg van het winkelcentrum 'De Beek'.

(*) **Hoelen** maakte deze foto's op vraag van de handelaren en hier kunnen we spreken over de eerste 'privat-label' producten, Hoelen laat zijn naam gebruiken voor opdrachten van klanten en zijn naam komt enkel voor op de achterzijde van de kaart en staat in het midden (zie ook foto in Heide Vertelt n° 301). Deze postkaart is met grote waarschijnlijkheid gemaakt in 1939. De combinatie van een rechte kader aan de voorkant, met aan de achterkant het opschrift Hoelen zonder streep in het midden wijzen in die richting. Tot 1936 hebben Hoelen kaarten een dikke zwarte streep in het midden. In 1937 en 1938 wordt dat een onderbroken streep. En daarna dus helemaal geen streep meer.

Merk ook de naam **Gévé bieren** op, hierover vertellen we volgende week meer.

(bijdrage van Paul Witters)

Oude en vergeten beroepen van vroeger

Vandaag: **Pokmeester (93)**

Een pokmeester (pockmeester, pokkenmeester)

waren kwakzalvers die zieken 'behandelden'. Tegen het eind van de 15e eeuw zou de geslachtsziekte syfilis zich voor het eerst in Europa hebben gemanifesteerd. In 1496 viel een Spaanse vloot van 135 schepen de haven van Antwerpen binnen en 24.000 Spaanse soldaten brachten de winter door in de haven, waarvan velen stierven aan wat men toen de *Spaense Pocken* noemde. Dit zou het begin zijn. De personen, meestal leken, die deze ziekte behandelden, kregen al spoedig de naam Pockmeester. Aangezien de kerk een zorgvuldige bestudering van de ziekte en van eventuele voorbehoedsmiddelen tegenging, waren het vele jaren hoofdzakelijk kwakzalvers, die allerlei middeltjes aangaven en verspreidden om een besmetting te voorkomen. Die pokmeesters hadden meestal al snel een zeer winstgevende praktijk. Dit werd in de hand gewerkt omdat de artsen en chirurgijns het veelal beneden hun waardigheid vonden, lijders aan "vuile ziekten" te helpen. In vele plaatsen werden de pokmeesters ook nog beschermd. Bleek iemand in het genezen van de "pocken" een zekere vaardigheid te hebben dan werd hem vergund zich in het openbaar door middel van een uithangbord bekend te maken. Oppassende burgers moeten niets hebben van de 'vuile ziekte' (syfilis). Een handwerksman die vanwege een geslachtsziekte niet meer kon werken, kreeg geen financiële steun van zijn gilde. Op de VOC-schepen werden matrozen met geslachtsziekten

niet behandeld. De po(c)kmeester die de geslachtsziekten behandelde scheef meestal een kwikbehandeling voor, waarvan de patiënt ging kwijlen:

“Dat het Quick-silver een bysondere kracht heeft om het slijm na den mont en keel toe te drijven, zo dat het oock van buyten gestreken zijnde, doet quijlen en de Tanden los maeckt gelijk de Pockmeesters wel bekend is”.

(bijdrage van Paul Witters)

Buurtkoffie in Dennendael.

Deze maal geen spreker tijdens de buurtkoffie op 11 november van 14 tot 17u. De aanwezigen spelen Pub quiz! Na afloop is het blijven nagenieten van elkaars gezelschap, een koffietje en een drankje!

Uit de oude doos.

Waar was er ooit deze uitkijktoren in Heide, dat is onze volgende vraag? Heel hoog was de “zichttoren” niet, maar hij gaf waarschijnlijk wel een mooi zicht op de streek (heidelandschap??).

Heide vertelt is een uitgave van
de VZW Heide vertelt.
Redactie: Heidestatiestraat 58/1
2920 Kalmthout
0477/22.24.81
www.heidevertelt.be

